

Starodávné bejlí

Příručky literární vědy nám obvykle tvrdí, že vznik zábavné a populární literatury souvisí se vznikem moderní společnosti, kterou charakterizuje značné množství volného času, že její existenci umožnil až novodobý rozvoj gramotnosti a že je pro ni typický zejména konvenční, jednoduchý a nenápaditý literární tvar. Kniha Starodávné bejlí. Obrysy populární a brakové literatury ve starověku a středověku, kterou držíte v ruce, se pokouší představit jiný pohled na věc. Jejím cílem je demonstrovat, že pojmy „populární literatura“, „triviální literatura“ či „brak“ můžeme aplikovat také na literaturu starších dob. Předmětem zájmu jejích autorů jsou tak rozmanité artefakty jako staro-egyptský papyrus Turín, antické milostné romány, křesťanské hagiografie i pašijové divadlo, životy Ježíšovy a mariánské písně, byzantská parodie liturgického postupu, staroseverské povídky či lživé ságy, arabské maqámy i španělské slepecké romance. Nad těmito texty se ukazuje, že hranice braku a „vysoké“ literatury nejsou zdaleka tak jednoznačné, jak by se na první pohled mohlo zdát. Že zdánlivě „nízká“ témata jako sex, násilí apod. se opakovaně kříží s těmi, která jsou používána v literatuře svrchovaně „umělecké“ a vysoké. Že schematičnost nízké literatury se pojí se silným sklonem k variaci a vzájemné mezihry mezi konvencí a inovací jsou v ní často daleko rafinovanější, než jsou badatelé ochotni připustit. Že bývá nejednou podstatně nápaditější a subverzivnější než literatura kanonická. A že – konečně – její bizarnost, parodický nádech a neochota podříditi se pravidlům vysoké literatury nejsou tak efemérní a pomíjivé hodnoty, jak se často říká. Že se zkrátka s tím váchalovským literárním bejlím můžeme znamenitě bavit i dnes – tisíce let poté, co vzniklo.